

Z A K O N

O IZMENI ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

Član 1.

U Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS”, br. 34/03, 64/04 – US, 84/04 – dr. zakon, 85/05, 101/05 – dr. zakon, 63/06 – US, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – US, 86/19, 62/21, 125/22, 138/22 i 76/23), u članu 80. stav 1. menja se i glasi:

„Počev od penzije za mesec decembar tekuće godine, penzija se usklađuje u zavisnosti od procentualnog učešća iznosa penzija i novčanog iznosa kao uvećanja uz penziju, isplaćenih u periodu koji obuhvata prvi i drugi kvartal tekuće godine i treći i četvrti kvartal prethodne godine, u prvom objavljenom iznosu bruto domaćeg proizvoda za navedeni period.”

U stavu 4. reč: „prethodne” zamenjuje se rečju: „tekuće”.

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 70. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da se penzijsko osiguranje uređuje zakonom i da se Republika Srbija stara o ekonomskoj sigurnosti penzionera, kao i u članu 97. tačka 8. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Odgovornom fiskalnom politikom u kombinaciji sa dobrim makroekonomskim performansama u proteklom periodu obezbeđen je prostor za unapređenje standarda korisnika penzija u određenoj meri. Imajući navedeno u vidu, predlaže se izmena dinamike usklađivanja penzije, koja je utvrđena odredbom člana 80. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS”, br. 34/03, 64/04 – US, 84/04 – dr. zakon, 85/05, 101/05 – dr. zakon, 63/06 – US, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – US, 86/19, 62/21, 125/22, 138/22 i 76/23 – u daljem tekstu: Zakon), tako da se penzija usklađuje počev od penzije za mesec decembar tekuće godine, umesto počev od penzije za mesec januar tekuće godine, s tim da se ovom merom ne narušava fiskalni okvir, odnosno zadržava se postojeće fiskalno pravilo za utvrđivanje stope redovnog usklađivanja penzija, čime se obezbeđuje da u budućem periodu rashodi za penzije ostanu na održivom nivou.

Na taj način, u skladu sa predloženim rešenjem, korisnicima bi se uvećana penzija isplatila već u januaru naredne godine i tako bi se postigli željeni pozitivni finansijski efekti na standard korisnika penzija, pri čemu treba imati u vidu da su i druge do sada Zakonom propisane mere - isplata novčanog iznosa kao uvećanja uz penziju i isplata jednokratne pomoći u iznosu koji utvrdi Vlada, tome već značajno doprinele. Naime, upravo su pozitivni ekonomski efekti svih do sada preduzetih mera reforme sistema penzijskog i invalidskog osiguranja, omogućili da se ekonomski položaj korisnika penzija značajno unapredi, što je, uz redovnu isplatu penzija, osnovni zadatak i cilj reforme.

S obzirom na navedeno, predlaže se izmena Zakona kako je napred navedeno, odnosno počev od penzije za mesec decembar tekuće godine, penzija se usklađuje u zavisnosti od procentualnog učešća iznosa penzija i novčanog iznosa kao uvećanja uz penziju, isplaćenih u periodu koji obuhvata prvi i drugi kvartal tekuće godine i treći i četvrti kvartal prethodne godine, u prvom objavljenom iznosu bruto domaćeg proizvoda za navedeni period.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Uz član 1.

Prema predloženoj odredbi, u vezi sa članom 80. Zakona, penzija se usklađuje za jedan mesec ranije, odnosno počev od penzije za mesec decembar tekuće godine, umesto počev od penzije za mesec januar tekuće godine. Penzija se usklađuje u zavisnosti od procentualnog učešća iznosa penzija i novčanog iznosa kao uvećanja uz penziju, isplaćenih u periodu koji obuhvata prvi i drugi kvartal tekuće godine i treći i četvrti kvartal prethodne godine, u prvom objavljenom iznosu bruto domaćeg proizvoda za navedeni period. Takođe, usklađivanje penzije vrši se na osnovu podataka organa nadležnog za poslove statistike o promeni prosečne zarade bez

poreza i doprinosa zaposlenih na teritoriji Republike Srbije i promeni potrošačkih cena za period od 12 meseci računajući unazad počev od meseca juna tekuće kalendarske godine, u odnosu na period od 12 meseci koji prethodi navedenom periodu.

Uz član 2.

Ovom odredbom predlaže se da ovaj zakon stupi na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona sredstva su obezbeđena Finansijskim planom Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje za 2025. godinu.

PREGLED ODREDBE ZAKONA O PENZIJSKOM
I INVALIDSKOM OSIGURANJU KOJA SE MENJA

Član 80.

~~Počev od penzije za mesec januar tekuće godine, penzija se usklađuje u zavisnosti od procentualnog učešća iznosa penzija i novčanog iznosa kao uvećanja uz penziju, isplaćenih u periodu koji obuhvata prvi i drugi kvartal prethodne godine i treći i četvrti kvartal godine koja prethodi toj godini, u prvom objavljenom iznosu bruto domaćeg proizvoda za navedeni period.~~

POČEV OD PENZIJE ZA MESEC DECEMBAR TEKUĆE GODINE, PENZIJA SE USKLAĐUJE U ZAVISNOSTI OD PROCENTUALNOG UČEŠĆA IZNOSA PENZIJA I NOVČANOG IZNOSA KAO UVEĆANJA UZ PENZIJU, ISPLAĆENIH U PERIODU KOJI OBUHVATA PRVI I DRUGI KVARTAL TEKUĆE GODINE I TREĆI I ČETVRTI KVARTAL PRETHODNE GODINE, U PRVOM OBJAVLJENOM IZNOSU BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA ZA NAVEDENI PERIOD.

Obračun procentualnog učešća u smislu stava 1. ovog člana, vrši i objavljuje Fond, na osnovu podataka Fonda o isplaćenim penzijama i novčanim iznosom kao uvećanjem uz penziju i prvog objavljenog podatka o iznosu bruto domaćeg proizvoda od strane organa nadležnog za poslove statistike, i smatra se konačnim.

Penzija se usklađuje, ako procentualno učešće iz stava 2. ovog člana iznosi:

1) manje od 10% – u procentu promene prosečne zarade bez poreza i doprinosa;

2) 10% ili više od 10% a manje od 10,5% – u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta promene potrošačkih cena i polovine procenta promene prosečne zarade bez poreza i doprinosa;

3) 10,5% ili više – u procentu promene potrošačkih cena.

Usklađivanje penzije u smislu st. 1–3. ovog člana vrši se na osnovu podataka organa nadležnog za poslove statistike o promeni prosečne zarade bez poreza i doprinosa zaposlenih na teritoriji Republike Srbije i promeni potrošačkih cena za period od 12 meseci računajući unazad počev od meseca juna ~~prethodne~~ TEKUĆE kalendarske godine, u odnosu na period od 12 meseci koji prethodi navedenom periodu.

ANALIZA EFEKATA ZAKONA

Ključna pitanja za analizu postojećeg stanja i pravilno definisanje promene koja se predlaže

1) Koji pokazatelji se prate u oblasti, koji su razlozi zbog kojih se ovi pokazatelji prate i koje su njihove vrednosti?

U oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja prati se veći broj pokazatelja. Od najvećeg značaja za predloženu izmenu zakona su sledeći pokazatelji:

- Odnos prosečne penzije i prosečne zarade: ovaj pokazatelj prikazuje relativni položaj prihoda korisnika penzija prema prihodu aktivnog dela stanovništva. U 2023. godini, prosečna penzija je bila na nivou od 44,6%. Prema poslednjem poznatom podatku, u julu ove godine prosečna penzija bila je na nivou od 46,7% prosečne zarade za taj mesec;
- Učešće rashoda za penzije u BDP-u: ovim pokazateljem prikazuje se u kojoj meri rashodi za penzije učestvuju u raspodeli društvenog bogatstva. U 2023. godini su rashodi za neto penzije bili na nivou od 8,6% BDP-a. Zajedno sa rashodima za isplatu novčanog iznosa kao uvećanja uz penziju, rashodi su iznosili 8,8% BDP-a, a kada se dodaju i rashodi za isplatu jednokratne pomoći korisnicima penzija u 2023. godini rashodi za ukupna primanja korisnika penzija su iznosili 9,2% BDP-a. S obzirom na to da su u periodu do 2014. godine rashodi za penzije bili veći od 11% BDP-a, jasno je da rashodi za penzije sada u značajno manjoj meri opterećuju javne finansije u celini, što ukazuje na povećanje održivosti sistema PIO;

2) Da li se u predmetnoj oblasti sprovodi ili se sprovodio dokument javne politike ili propis? Predstaviti rezultate sprovođenja tog dokumenta javne politike ili propisa i obrazložiti zbog čega dobijeni rezultati nisu u skladu sa planiranim vrednostima.

Osnovni dokument javnih politika koji se sprovodi je Fiskalna strategija za 2025. godinu sa projekcijama za 2026. i 2027. godinu. Strateškim dokumentom je utvrđeno da se penzije usklađuju u cilju očuvanja životnog standarda. Pored toga, utvrđeno je da je penzijska politika jedan od prioriteta na rashodnoj strani, u cilju nastavka rasta životnog standarda stanovništva. Pritom, na način definisan posebnim fiskalnim pravilom, vodi se računa da se povećanjem ove, jedne od najvećih kategorija rashoda, ne izađe iz planiranog održivog okvira i ne naruši održivost penzijskog sistema i sistema javnih finansija.

Odgovornom fiskalnom politikom u kombinaciji sa dobrim makroekonomskim performansama u proteklom periodu obezbeđen je prostor za unapređenje standarda korisnika penzija. U skladu sa tim, izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju omogućeno je vanredno povećanje penzija za 9% u novembru 2022. godine, kao i za 5,5% u oktobru 2023. godine. Takođe je izmenjen način obračuna stope redovnog usklađivanja penzija, uzimanjem u obzir učešća rashoda za penzije u BDP-u, čime je omogućeno da penzije u januaru 2023. i 2024. godine budu usklađene u većem procentu nego što je bilo predviđeno prethodno važećim propisima.

3) Koji su važeći propisi i dokumenti javnih politika od značaja za promenu koja se predlaže i u čemu se taj značaj ogleda?

Važeći propis koji je od značaja za predloženu izmenu je Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS”, br. 34/03, 64/04 – US, 84/04 – dr. zakon, 85/05, 101/05 – dr. zakon, 63/06 – US, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – US, 86/19, 62/21, 125/22, 138/22 i 76/23), a dokument javnih politika je Fiskalna strategija za 2025. godinu sa projekcijama za 2026. i 2027. godinu. Usklađivanje penzija je uređeno Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, dok je Fiskalnom strategijom utvrđeno posebno fiskalno pravilo koje se odnosi na usklađivanje penzija u zavisnosti od odnosa rashoda za penzije i BDP-a.

4) Da li su uočeni problemi u oblasti i na koga se oni odnose? Predstaviti uzroke i posledice problema.

Vođenje penzijske politike, između ostalog, zahteva neprekidno održavanje ravnoteže između unapređenja standarda korisnika i očuvanja finansijske održivosti sistema. Naredno redovno usklađivanje penzija, obračunato na način predviđen zakonskim propisima i posebnim fiskalnim pravilom obezbeđuje održivost sistema i rast primanja korisnika penzija za 10,9%. U međuvremenu, stvorio se prostor da se prilikom tog, kao i budućih usklađivanja penzija, dodatno unapredi standard korisnika penzija u određenoj meri, tako što bi se penzije redovno usklađivale mesec dana ranije u odnosu na važeće rešenje.

5) Koja promena se predlaže? Da li je promena zaista neophodna i u kom obimu?

Predloženom izmenom Zakona predviđa se da se redovna usklađivanja penzija ubuduće primenjuju počev od penzije za decembar, umesto od penzije za januar, kako je predviđeno važećim zakonskim odredbama. Na taj način, prvo naredno redovno usklađivanje bilo bi primenjeno već počev od penzije za decembar 2024. godine umesto od penzije za januar 2025. godine.

Predložena izmena je neophodna radi unapređenja standarda korisnika penzija, s tim da se ne narušava fiskalni okvir, odnosno zadržava se postojeće fiskalno pravilo za utvrđivanje stope redovnog usklađivanja penzija, čime se obezbeđuje da u budućem periodu rashodi za penzije ostanu na održivom nivou. Predloženom izmenom se omogućuje da korisnicima penzija i novčanih naknada primanja budu uvećana za 10,9%, već od penzije za decembar 2024. godine (a koja se isplaćuje u januaru 2025. godine), što znači da će korisnici primiti jednu uvećanu mesečnu isplatu više u odnosu na sada važeće rešenje. Navedeno pravilo bi se primenjivalo i u narednim godinama.

6) Na koje ciljne grupe će uticati predložena promena? Utvrditi i predstaviti ciljne grupe na koje će promena imati neposredan odnosno posredan uticaj.

Predložena izmena će direktno uticati na povećanje raspoloživog prihoda milion i 650 hiljada korisnika penzija i novčanih naknada iz PIO i članova njihovih domaćinstava.

7) Da li postoje važeći dokumenti javnih politika kojima bi se mogla ostvariti željena promena i o kojim dokumentima se radi?

Ne postoje važeći dokumenti javnih politika kojima bi se u potpunosti mogla ostvariti željena promena.

8) Da li je promenu moguće ostvariti primenom važećih propisa? Kvantitativno (numerički, statistički) predstaviti očekivane trendove u predmetnoj oblasti, ukoliko se odustane od intervencije (status quo)

S obzirom na to da je reč o zakonskoj materiji, postojeća zakonska rešenja moguće je menjati i dopunjavati jedino donošenjem zakona. Primenom važećih propisa nemoguće je ostvarivanje željene izmene u potpunosti, što je i razlog za donošenje ovog zakona. U slučaju nedonošenja ovog zakona bilo bi onemogućeno povećanje penzija, rast učešća visine penzije u zaradi i realni rast penzija.

9) Kakvo je iskustvo u ostvarivanju ovakvih promena u poređenju sa iskustvom drugih država, odnosno lokalnih samouprava (ako je reč o javnoj politici ili aktu lokalne samouprave)

Postojeće posebno fiskalno pravilo kojim se obezbeđuje da rast penzija ne ugrozi održivost javnih finansija karakteristično je za Republiku Srbiju. Druge države na različite načine štite i unapređuju standard korisnika penzija, isplatom dodatnih jednokratnih davanja, uvođenjem dodatnih usklađivanja penzija, povećanjem procenta usklađivanja i slično.

Ključna pitanja za utvrđivanje ciljeva

1) Zbog čega je neophodno postići željenu promenu na nivou društva? (odgovorom na ovo pitanje definiše se opšti cilj).

Dokumentom javne politike je utvrđeno da je politika penzija jedan od prioriteta rashodne strane fiskalne politike. Kako korisnici penzija čine četvrtinu stanovništva Srbije, povećanjem njihovih primanja povećava se raspoloživi prihod značajnog dela stanovništva, čime raste standard društva u celini i utiče se na smanjenje siromaštva.

2) Šta se predmetnom promenom želi postići? (odgovorom na ovo pitanje definišu se posebni ciljevi, čije postizanje treba da dovode do ostvarenja opšteg cilja. U odnosu na posebne ciljeve, formulišu se mere za njihovo postizanje)

Predloženom izmenom unaprediće se kupovna moć korisnika penzija i smanjiće se rizik od siromaštva značajnog dela ove velike kategorije stanovništva.

3) Da li su opšti i posebni ciljevi usklađeni sa važećim dokumentima javnih politika i postojećim pravnim okvirom, a pre svega sa prioritarnim ciljevima Vlade?

Opšti i posebni ciljevi usklađeni su sa važećim dokumentima javnih politika, i to prvenstveno sa Fiskalnom strategijom. Pored toga, usklađeni su sa prioritarnim ciljem Vlade da se obezbedi unapređenje standarda korisnika uz finansijsku održivost sistema obaveznog penzijskog i invalidskog osiguranja.

4) Na osnovu kojih pokazatelja učinka će biti moguće utvrditi da li je došlo do ostvarivanja opštih odnosno posebnih ciljeva?

Ispunjenost ciljeva će biti moguće utvrditi na osnovu praćenja pokazatelja: odnos prosečne penzije i zarade, realni rast penzija, stopa rizika siromaštva za korisnike penzije i za stanovništvo staro 65 i više godina života.

Ključna pitanja za identifikovanje opcija javnih politika

1) Koje relevantne opcije (alternativne mere, odnosno grupe mera) za ostvarenje cilja su uzete u razmatranje? Da li je razmatrana „status quo” opcija?

Status quo opcija nije razmatrana jer je neophodno unapređenje životnog standarda korisnika penzija, za šta postoji odgovarajući fiskalni prostor. S obzirom na to da se standard svih korisnika penzija podiže usklađivanjem penzija, druge opcije nisu razmatrane.

2) Da li su, pored regulatornih mera, identifikovane i druge opcije za postizanje željene promene i analizirani njihovi potencijalni efekti?

S obzirom na to da su predložena rešenja normativnog karaktera, ne postoji mogućnost da se postavljeni ciljevi ostvare bez donošenja zakona, zbog čega nisu razmatrane druge opcije.

3) Da li su, pored restriktivnih mera (zabrane, ograničenja, sankcije i slično) ispitane i podsticajne mere za postizanje posebnog cilja?

Predložena mera je podsticajnog karaktera.

4) Da li su u okviru razmatranih opcija identifikovane institucionalno upravljačko organizacione mere koje je neophodno sprovesti da bi se postigli posebni ciljevi?

U okviru predloženih mera nisu identifikovane institucionalno upravljačko organizacione mere kojima bi se mogli postići posebni ciljevi.

5) Da li se promena može postići kroz sprovođenje informativno-edukativnih mera?

S obzirom na to da je u pitanju zakonska materija, postojeća zakonska rešenja moguće je menjati i dopunjavati samo izmenom ili dopunom zakona. Promena se ne može postići sprovođenjem informativno-edukativnih mera.

6) Da li ciljne grupe i druge zainteresovane strane iz civilnog i privatnog sektora mogu da budu uključene u proces sprovođenja javne politike, odnosno propisa ili se problem može rešiti isključivo intervencijom javnog sektora?

Imajući u vidu da je u pitanju zakonska materija, nema mogućnosti da se ciljevi postignu bez donošenja zakona, odnosno bez intervencije javnog sektora.

7) Da li postoje raspoloživi, odnosno potencijalni resursi za sprovođenje identifikovanih opcija

Nadležni organi poseduju resurse za sprovođenje predložene izmene Zakona.

8) Koja opcija je izabrana za sprovođenje i na osnovu čega je procenjeno da će se tom opcijom postići željena promena i ostvarenje utvrđenih ciljeva

Pomeranjem datuma usklađivanja penzija uvećavaju se prihodi svih korisnika penzija i unapređuje njihov životni standard.

Ključna pitanja za analizu finansijskih efekata

1) Kakve će efekte izabrana opcija imati na javne prihode i rashode u srednjem i dugom roku?

Pomeranjem datuma narednog redovnog usklađivanja penzija porašće rashodi za penzije u 2025. i narednim godinama. U slučaju da u narednim godinama ti rashodi porastu iznad nivoa određenog posebnim fiskalnim pravilom, naredna usklađivanja će biti u nižem procentu čime se čuva održivost javnih finansija i sistema penzijskog i invalidskog osiguranja.

Efekat predložene mere je povećanje rashoda za 10 milijardi dinara u 2025. godini, što će biti obezbeđeno Finansijskim planom Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje za 2025. godinu.

Povećani prihodi korisnika penzija povećaće potrošnju stanovništva, a time i javne prihode.

Povećanje rashoda po osnovu povećanja penzija će biti pokriveno prihodima po osnovu doprinosa i transferima iz budžeta. Učešće ovih izvora u pokriću rashoda zavisice od kretanja prihoda po osnovu doprinosa u narednoj godini.

2) Da li je finansijske resurse za sprovođenje izabrane opcije potrebno obezbediti u budžetu, ili iz drugih izvora finansiranja i kojih?

Finansijska sredstva za sprovođenje zakona u 2025. godini biće obezbeđena Finansijskim planom Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje za 2025. godinu.

3) Kako će sprovođenje izabrane opcije uticati na međunarodne finansijske obaveze?

Bez uticaja.

4) Koliki su procenjeni troškovi uvođenja promena koji proističu iz sprovođenja izabrane opcije (osnivanje novih institucija, restrukturiranje postojećih institucija i obuka državnih službenika) iskazani u kategorijama kapitalnih troškova, tekućih troškova i zarada

Nema dodatnih kapitalnih troškova, tekućih troškova niti troškova zarada.

5) Da li je moguće finansirati rashode izabrane opcije kroz redistribuciju postojećih sredstava?

Ne, Finansijskim planom se planira rashod za narednu godinu.

6) Kakvi će biti efekti sprovođenja izabrane opcije na rashode drugih institucija?

Sprovođenjem zakona ne stvaraju se troškovi za druge institucije.

Ključna pitanja za analizu ekonomskih efekata

1) Koje troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati privredi, pojedinoj grani, odnosno određenoj kategoriji privrednih subjekata?

Predložena zakonska rešenja ne stvaraju troškove privredi.

2) Da li izabrana opcija utiče na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu (uključujući i efekte na konkurentnost cena) i na koji način?

Predložena zakonska rešenja nisu od uticaja na konkurentnost privrednih subjekata.

3) Da li izabrane opcije utiču na uslove konkurencije i na koji način?

Predloženim zakonskim rešenjima ne utiče se na uslove konkurencije.

4) Da li izabrana opcija utiče na transfer tehnologije i/ili primenu tehničko-tehnoloških, organizacionih i poslovnih inovacija i na koji način?

Predloženim zakonskim rešenjima ne utiče se na transfer tehnologije i/ili primenu inovacija.

5) Da li izabrana opcija utiče na društveno bogatstvo i njegovu raspodelu i na koji način?

Predloženim rešenjima kroz povećanje visine penzija, povećava se udeo koji korisnici penzija ostvaruju u raspodeli društvenog bogatstva.

6) Kakve će efekte izabrana opcija imati na kvalitet i status radne snage (prava, obaveze i odgovornosti), kao i prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca?

Predloženim zakonskim rešenjima ne utiče se na odnos između radne snage i poslodavaca.

Ključna pitanja za analizu efekata na društvo

1) Kolike troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati građanima?

Predloženim rešenjima se povećavaju rashodi za penzije, koji će jednim delom biti pokriveni većom naplatom doprinosa, a drugim delom iz budžeta. S druge strane, predloženim rešenjima se povećava raspoloživi prihod domaćinstava u kojima žive korisnici penzija, koji inače čine četvrtinu ukupnog broja stanovnika Srbije.

2) Da li će efekti realizacije izabrane opcije štetno uticati na neku specifičnu grupu populacije i da li će to negativno uticati na uspešno sprovođenje te opcije, kao i koje mere treba preduzeti da bi se ovi rizici sveli na minimum?

Predložena zakonska rešenja neće negativno uticati na specifične grupe populacije.

3) Na koje društvene grupe, a posebno na koje osetljive društvene grupe, bi uticale mere izabrane opcije i kako bi se taj uticaj ogledao (pre svega na siromašne i socijalno isključene pojedince i grupe, kao što su osobe sa invaliditetom, deca, mladi, žene, stariji preko 65 godina, pripadnici romske nacionalne manjine, neobrazovani, nezaposleni, izbegla i interno raseljena lica i stanovništvo ruralnih sredina i druge osetljive društvene grupe)?

Predloženim zakonskim rešenjima povećava se prihod korisnika penzija i korisnika naknada iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Najveći broj korisnika penzija je stariji od 65 godina života. Pored toga, ovim rešenjima su obuhvaćeni korisnici invalidske penzije, što su uglavnom lica kod kojih je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti (dakle, sa visokim stepenom invaliditeta), zatim, korisnici porodičnih penzija - dakle lica koja su izgubila supružnika ili vanbračnog partnera, a to su pre svega starije žene (žene čine 83% korisnika porodičnih penzija), kao i deca koja su izgubila jednog ili oba roditelja. Takođe, obuhvaćeni su i korisnici novčanih naknada iz penzijskog i invalidskog osiguranja (naknada za pomoć i negu drugog lica, naknada za telesno oštećenje itd.). Ne treba zaboraviti ni korisnike poljoprivrednih penzija koji su uglavnom naseljeni u ruralnim, slabije razvijenim područjima. Dakle, predloženim zakonskim rešenjem povećavaju se prihodi pojedinih osetljivih društvenih grupa.

4) Da li bi i na koji način izabrana opcija uticala na tržište rada i zapošljavanje, kao i na uslove za rad (npr. promene u stopama zaposlenosti, otpuštanje tehnoloških viškova, ukinuta ili novoformirana radna mesta, postojeća prava i obaveze radnika, potrebe za prekvalifikacijama ili dodatnim obukama koje nameće tržište rada, rodnu ravnopravnost, ranjive grupe i oblike njihovog zapošljavanja i slično)?

Nije očekivan uticaj predloženih zakonskih rešenja na tržište rada, zapošljavanje i uslove za rad.

5) Da li izabrane opcije omogućavaju ravnopravan tretman, ili dovode do direktne ili indirektno diskriminacije različitih kategorija lica (npr. na osnovu nacionalne pripadnosti, etničkog porekla, jezika, pola, rodnog identiteta, invaliditeta, starosne dobi, seksualne orijentacije, bračnog statusa ili drugih ličnih svojstava)?

Predložena zakonska rešenja ne stvaraju diskriminaciju po navedenim osnovama, jer se ravnopravno primenjuju na sve korisnike penzija.

6) Da li bi izabrana opcija mogla da utiče na cene roba i usluga i životni standard stanovništva, na koji način i u kojem obimu?

S obzirom na to da je reč o relativno malom povećanju ukupnih rashoda ne očekuje se značajan uticaj na rast cena. S druge strane, predloženim rešenjima se unapređuje standard domaćinstava u kojima žive korisnici penzija.

7) Da li bi se realizacijom izabranih opcija pozitivno uticalo na promenu socijalne situacije u nekom određenom regionu ili okrugu i na koji način?

Predložena rešenja nisu koncipirana tako da se odnose na neki region posebno, već se primenjuju na sve korisnike penzija, bez obzira na to gde žive.

8) Da li bi se realizacijom izabrane opcije uticalo na promene u finansiranju, kvalitetu ili dostupnosti sistema socijalne zaštite, zdravstvenog sistema ili sistema obrazovanja, posebno u smislu jednakog pristupa uslugama i pravima za osetljive grupe i na koji način?

Predloženim rešenjima se ne utiče na navedena pitanja.

Ključna pitanja za analizu efekata na životnu sredinu

1) Da li izabrana opcija utiče i u kojem obimu utiče na životnu sredinu, uključujući efekte na kvalitet vode, vazduha i zemljišta, kvalitet hrane, urbanu ekologiju i upravljanje otpadom, sirovine, energetske efikasnost i obnovljive izvore energije?

/

2) Da li izabrana opcija utiče na kvalitet i strukturu ekosistema, uključujući i integritet i biodiverzitet ekosistema, kao i floru i faunu?

/

3) Da li izabrana opcija utiče na zdravlje ljudi?

/

4) Da li izabrana opcija predstavlja rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi i da li se dopunskim merama može uticati na smanjenje tih rizika?

/

5) Da li izabrana opcija utiče na zaštitu i korišćenje zemljišta u skladu sa propisima koji uređuju predmetnu oblast?

/

Ključna pitanja za analizu upravljačkih efekata

1) Da li se izabranom opcijom uvode organizacione, upravljačke ili institucionalne promene i koje su to promene?

Predloženim rešenjima ne uvode se organizacione, upravljačke ili institucionalne promene.

2) Da li postojeća javna uprava ima kapacitet za sprovođenje izabrane opcije (uključujući i kvalitet i kvantitet raspoloživih kapaciteta) i da li je potrebno preduzeti određene mere za poboljšanje tih kapaciteta?

Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje raspolaže dovoljnim kapacitetom za sprovođenje predloženih rešenja.

3) Da li je za realizaciju izabrane opcije bilo potrebno izvršiti restrukturiranje postojećeg državnog organa, odnosno drugog subjekta javnog sektora (npr. proširenje, ukidanje, promene funkcija/hijerarhije, unapređenje tehničkih i ljudskih kapaciteta i sl.) i u kojem vremenskom periodu je to potrebno sprovesti?

Za realizaciju predloženih rešenja nije potrebno izvršiti restrukturiranje u javnom sektoru.

4) Da li je izabrana opcija u saglasnosti sa važećim propisima, međunarodnim sporazumima i usvojenim dokumentima javnih politika?

Predložena rešenja su u skladu sa važećim propisima, međunarodnim sporazumima i usvojenim dokumentima javnih politika.

5) Da li izabrana opcija utiče na vladavinu prava i bezbednost?

Predložena zakonska rešenja nisu od uticaja na vladavinu prava i bezbednost.

6) Da li izabrana opcija utiče na odgovornost i transparentnost rada javne uprave i na koji način?

Predloženim rešenjima utiče se na odgovornost i transparentnost rada javne uprave koja u pogledu prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja primenjuje odredbe propisa saglasno načelu zakonitosti.

7) Koje dodatne mere treba sprovesti i koliko vremena će biti potrebno da se sprovede izabrana opcija i obezbedi njeno kasnije dosledno sprovođenje, odnosno njena održivost?

Nisu potrebe dodatne mere za sprovođenje predloženih rešenja.

Ključna pitanja za analizu rizika

1) Da li je za sprovođenje izabrane opcije obezbeđena podrška svih ključnih zainteresovanih strana i ciljnih grupa? Da li je sprovođenje izabrane opcije prioritet za donosiocje odluka u narednom periodu (Narodnu skupštinu, Vladu, državne organe i slično)?

Predloženim rešenjima se unapređuje standard korisnika penzija bez narušavanja stabilnosti javnih finansija, što je u skladu sa zahtevima udruženja penzionera.

2) Da li su obezbeđena finansijska sredstva za sprovođenje izabrane opcije? Da li je za sprovođenje izabrane opcije obezbeđeno dovoljno vremena za sprovođenje postupka javne nabavke ukoliko je ona potrebna?

Finansijska sredstva biće obezbeđena Finansijskim planom Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje. Za sprovođenje predloženih rešenja nije potrebno sprovođenje postupka javne nabavke.

3) Da li postoji još neki rizik za sprovođenje izabrane opcije?

/

Informacije o sprovedenim konsultacijama:

Prilikom izrade Predloga zakona o izmeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju nisu sprovedene konsultacije sa ciljnim grupama i zainteresovanim stranama, s obzirom da nije reč o suštinskim izmenama Zakona, kao i da se radi o izmeni koja ima isključivo pozitivne efekte na unapređenje stadarda korisnika u sistemu PIO.

U svakom slučaju, prilikom pripreme i razmatranja suštinskih izmena i dopuna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, biće sprovedene i konsultacije, kao što je to bilo i do sada.

Ovaj zakon je u postupku pripreme dostavljen nadležnim organima na mišljenje.

Informacije o bitnim elementima administrativnog postupka koji se uređuje propisom:

Predloženom izmenom Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ne vrši se izmena postojećih administrativnih postupaka niti se uvode novi administrativni postupci.

**IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA
PROPISIMA EVROPSKE UNIJE**
1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja

2. Naziv propisa

Predlog zakona o izmeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju
Draft Law amending Law on Pension and Disability Insurance

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):
a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu saržinu propisa

Sporazum ne sadrži odredbe koje se odnose na normativnu sadržinu Predloga zakona o izmeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Oblast penzijskog i invalidskog osiguranja posebno se reguliše u svim zemljama i u neposrednoj je zavisnosti od specifičnih društveno-ekonomskih uslova tih zemalja. Iz tog razloga se sistemi penzijskog i invalidskog osiguranja i međusobno razlikuju, te nisu podložni međusobnom usklađivanju u meri, kako je to slučaj sa drugim oblastima.

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma

Pošto Sporazum ne sadrži odredbe koje se odnose na normativnu sadržinu Predloga zakona o izmeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, usklađivanje zakonodavstva naše zemlje iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja sa zakonodavstvom Zajednice, izvršiće se u opštem roku za usklađivanje zakonodavstva prema članu 72. Sporazuma, odnosno na osnovu programa dogovorenog između Evropske komisije i Republike Srbije.

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizilaze iz navedene odredbe Sporazuma

Potpuno usklađeno

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizilaze iz navedene odredbe Sporazuma
d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.
4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije
a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima
b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima
v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima
g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost
d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

Predmetni Predlog zakona nije relevantan sa stanovišta propisa Evropske unije.

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

- / -

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

- / -

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

- / -